

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΠΑΤΟ

ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ
ΣΤΟΝ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ
ΔΙΑΛΟΓΟ

ΙΟΥΛΙΟΣ 1990

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ – ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

A. ΣΤΟ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ ΤΩΝ ΔΥΟ ΑΙΩΝΩΝ

ΟΛΑ ΑΛΛΑΖΟΥΝ

B. ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΜΠΡΟΣΤΑ

ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ 2000

B₁. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Γ. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ – Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ 2000

Δ. Η ΕΥΡΩΠΗ – ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ – Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ

Ε. ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ – ΕΛΛΑΔΑ – ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ

ΕΘΝΙΚΗ – ΕΛΛΗΝΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Η ΜΟΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΙΣ ΥΠΑΡΚΤΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ

ΣΤ. Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ 1992 ΚΑΙ ΤΟ 2000

ΣΤ₁. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ 10ΕΤΙΑ

Z. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕ ΓΝΩΣΗ –

ΣΧΕΔΙΟ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Z1. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ –

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ 10ΕΤΙΑ.

Z2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

ΜΕ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ

Η. Η ΠΟΡΕΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΑΣ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΜΑΣ 16 ΧΡΟΝΙΑ ΖΩΗΣ –

ΑΓΩΝΑ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Η1. Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΜΑΣ –

ΡΕΥΜΑ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Η2. ΠΑΣΟΚ – ΣΥΓΧΡΟΝΟ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Βασικές σκέψεις για το σχέδιο της διακήρυξης

Το κείμενο αυτό περιέχει ορισμένες βασικές σκέψεις για το Σχέδιο της Διακήρυξης και αποτελεί μια συμβολή του προέδρου του Κινήματος Α.Γ. Παπανδρέου στον προσυνεδριακό διάλογο.

Το κείμενο αυτό δεν είναι η Διακήρυξη αλλά ένα κείμενο προβληματισμού και εργασίας. Ως κείμενο διαλόγου εγκρίθηκε και από την Κεντρική Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου (ΚΟΕΣ) κατά τη δεύτερη σύνοδό της. Κρίθηκε αναγκαίο να υπάρχουν ορισμένες κοινές αναφορές και κάποιες επικαλύψεις με το κείμενο των θέσεων για να έχουν τα δύο κείμενα την αυτοτέλεια και την πληρότητα αλλά και την ενότητα τους.

Θεωρούμε σκόπιμο και χρήσιμο οι οργανώσεις, τα μέλη και οι φίλοι να συμμετέχουν ενεργά σ' ένα γόνιμο διάλογο με τις παρατηρήσεις και την κριτική τους, με τις απόψεις τους.

Είναι προφανές ότι μέσα από τον ανοιχτό και ζωντανό διάλογο θα διαμορφωθεί η τελική πρόταση για την Διακήρυξη. Αυτή η τελική πρόταση θα συζητηθεί στο Συνέδριο. Μετά τις αποφάσεις των συνέδρων θα αναδειχτεί η Διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ για το 2000.

Στο μεταίχμιο των δύο αιώνων όλα αλλάζουν

Ι Ζούμε σε μια μεταβατική εποχή, σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας. Στο μεταίχμιο δύο αιώνων, στο τέλος του πολυτάραχου 20ου αιώνα και στο λυκαυγές του πολλά υποσχόμενου 21ου αιώνα, συμβαίνουν κοσμογονικές αλλαγές. Όλοι πα έχουμε τη βεβαιότητα ότι ένας ολόκληρος κόσμος, ο παλιός κόσμος που ζήσαμε και γνωρίσαμε, φεύγει. Όλοι έχουμε την αίσθηση ότι μια νέα πραγματικότητα γεννιέται, ένας καινούργιος κόσμος κυοφορείται.

Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι στην εποχή μας η παγκόσμια τάξη πραγμάτων βρίσκεται σε συνεχή ρευστότητα και αυξανόμενη αταξία. Τα κοινωνικο-οικονομικά συστήματα κλυδωνίζονται και τα πολιτικά επικοδομήματα πολλών χωρών αμφισβητούνται και αλλάζουν ριζικά. Οι στρατιωτικοί συνασπισμοί άλλοι χάνουν τη συνοχή τους και αποσυντίθενται και άλλοι αναζητούν διαφορετικούς ρόλους και προσανατολισμούς. Νέοι υπερεθνικοί θεσμοί εμφανίζονται που δίνουν στην έννοια της «ανεξαρτησίας» και της «εξάρτησης» νέο περιεχόμενο και νέα όρια. Τα κείμενα των «ιερών» γραφών απορρίπτονται και οι κλασικές αναλύσεις αναθεωρούνται. Οι παλιές αντιπαραθέσεις είτε αμβλύνονται, είτε χάνουν το νόημά τους. Νέες αντιθέσεις και νέες συγκρούσεις έρχονται στο φως. *Ο εκσυγχρονισμός είναι η μαγική λέξη.* Οι νέες τεχνολογίες φέρνουν μια επανάσταση παντού ανατρέποντας τα παλιά δεδομένα και τις παλιές ισορροπίες. Η Ελευθερία, η Δημοκρατία, τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα, η Αλληλεγγύη βρίσκονται ξανά στο προσκήνιο και εμπνέουν τους ανθρώπους.

Μέσα σ' αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες οφείλουν οι άνθρωποι σε κάθε χώρα να προσδιορισθούν και να ζήσουν. Μέσα σ' αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες οφείλουν να εξελιχθούν έθνη και πολιτισμοί, κοινωνίες και οικονομίες. Μέσα σ' αυτές τις πρωτόγνωρες συνθήκες απαιτούνται σκέψεις, ιδέες, πρότυπα και αξίες που να έχουν αντιστοιχία με τη νέα πραγματικότητα. Να ανακαλύψουμε τι κρύβει, τι επαγγέλεται και τι φέρνει η 10ετία προς το 2000.

Δεν μπορεί κανείς να αποφύγει την αναμέτρησή του με το μέλλον, είτε αυτό αφορά μια χώρα και μια κοινωνία, είτε μια παράταξη και ένα κόμμα.

Το ΠΑΣΟΚ μπροστά στις προκλήσεις του 2000

2 Το ΠΑΣΟΚ μέσα σ' ένα κόσμο που αλλάζει δεν μπορεί και δεν πρέπει να μένει στάσιμο. Είναι ζωική ανάγκη και υποχρέωσή μας να συμπορευόμαστε και να συμμετέχουμε στις εξελίξεις της εποχής μας.

Το ΠΑΣΟΚ μπροστά στον καθρέφτη της σημερινής και της μελλοντικής πραγματικότητας οφείλει να προσδιορισθεί θετικά. Οφείλει να δώσει σύγχρονο περιεχόμενο και συγκεκριμένο νόημα στα θεμελιακά ερωτήματα: *Ποιοι είμαστε και τι θέλουμε. Πού και πώς πηγαίνουμε. Ποια είναι η προοπτική μας. Τι προτείνουμε.*

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ, μέσα σ' έναν κόσμο «δίχως σύνορα» οφείλει να καταθέσει τις απαντήσεις του για το παρόν και το μέλλον της Ελλάδας και του ελληνισμού, για την εθνική μας στρατηγική, για τις εξελίξεις και την ολοκλήρωση της Ενωμένης Ευρώπης, για την πορεία της οικοουμένης.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ μέσα στις ασύλληπτες και κοσμογονικές αλλαγές μπορεί και πρέπει να αναδείξει το όραμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Να πείσει τους πολίτες για την αναγκαιότητα και τη δυνατότητα μιας κοινωνίας ελευθερίας, δικαιοσύνης και αλληλεγγύης. Να προωθήσει μια οικονομία σύγχρονη και ανταγωνιστική, μια ανάπτυξη με ευαισθησία και σεβασμό στον άνθρωπο, στη φύση και τον πολιτισμό.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ μπορεί και πρέπει να δώσει την απάντησή του, τι σημαίνει ανοιχτή δημοκρατική σύγχρονη και ελεύθερη κοινωνία. Μια κοινωνία πολιτών με συμμετοχικούς και αποκεντρωμένους θεσμούς, με θεσμούς διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου και αυτοδιαχείρισης. Πρέπει να δώσει την απάντησή του, πως τα ΜΜΕ με τον πλουραλισμό, την αυτονομία και την πολυφωνία τους μπορούν να ενισχύσουν την Δημοκρατία και τις ελευθερίες του πολίτη. Πως οι νέες τεχνολογίες μπορούν να υπηρετήσουν τις ανάγκες και τις επιθυμίες του ανθρώπου για δημιουργική απασχόληση και ελεύθερο χρόνο. Τι σημαίνει δικαίωμα του πολίτη, για ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες στη δημιουργία, την πρωτοβουλία, την ανέλιξη και την επιχειρηματική δράση.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ οφείλει να δώσει ένα σύγχρονο περιεχόμενο στο δίλημμα Πρόοδος ή Συντήρηση και στην αντίθεση Δημοκρατική Σύγχρονη και Προοδευτική Αριστερά ή Νεοφιλελεύθερη Δεξιά.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ στην Ελλάδα και την Ευρώπη του 1990, μπροστά στο 2000, με τη διακήρυξή του καταθέτει το όραμά του, τις επιλογές του και τις προτάσεις του.

3 Η ιδρυτική διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ στις 3 του Σεπτεμβρίου του 1974 είναι ένα ιστορικό κείμενο που σηματοδότησε τη γέννηση του Κινήματός μας. Μέσα από μια ανεπανάληπτη λαϊκή πρωτοβουλία αναδείχθηκε ένα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό Κίνημα.

Ένα Κίνημα που είχε στόχο να εκφράσει τους πόθους και τα δικαιώματα του μη προνομιούχου Έλληνα. Ένα Κίνημα που έταξε ως στόχο του να υπηρετήσει τα συμφέροντα και την προοπτική του εργαζόμενου, του αγρότη, του επαγγελματιοβιοτέχνη, του επιστήμονα, της γυναίκας και των νέων. Οι λαϊκές δυνάμεις που ήταν εγκλωβισμένες στα παραδοσιακά και στα συντηρητικά κόμματα βρήκαν την πιο γνήσια έκφρασή τους.

Η ιδρυτική Διακήρυξη της 3ης του Σεπτεμβρίου προσδιόρισε με σαφήνεια τις στρατηγικές επιδιώξεις και τη φυσιολογία του Κινήματος. Θεωρούμε χρέος μας να παραθέσουμε σήμερα μια περικοπή από αυτό το ιστορικό κείμενο.

«Η σημερινή μας διακήρυξη αποτελεί την πυξίδα που θα καθοδηγήσει την πορεία μας προς τη νέα, αναγεννημένη, ανθρώπινη, σοσιαλιστική και δημοκρατική Ελλάδα, μια Ελλάδα που να ανήκει στους Έλληνες.

Το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα είναι πολιτικό κόμμα που αγωνίζεται για τους ακόλουθους στόχους:

**ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Ο αγώνας του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος για την εθνική μας αναγέννηση, για μια σοσιαλιστική και δημοκρατική Ελλάδα, στηρίζεται στην αρχή πως η εθνική μας ανεξαρτησία αποτελεί προϋπόθεση για την πραγμάτωση της κοινωνικής απελευθέρωσης, πως η κοινωνική απελευθέρωση αποτελεί προϋπόθεση για την πραγμάτωση της πολιτικής δημοκρατίας».

4 Το ΠΑΣΟΚ αποτέλεσε τη φυσική προέκταση του Πανελληνίου Απελευθερωτικού Κινήματος, καθώς και άλλων αντιστασιακών οργανώσεων που είχαν συνιδρυτική παρουσία στην 3η του Σεπτεμβρίου 1974. Με μια πρωτοφανή, αυθόρμητη λαϊκή ανταπόκριση το ΠΑΣΟΚ συσπειρώσε τις αγωνιστικές γενιές της Εθνικής Αντίστασης, των Δημοκρατικών και Αένδωτων αγώνων, της Αντιδικτατορικής αντίστασης και του Πολυτεχνείου.

Σίγουρα οι ιδέες, οι στόχοι και οι προτάσεις που εκφράζει το ΠΑΣΟΚ έρχονται από πολύ μακριά και πηγαίνουν πολύ μακριά.

Σίγουρα η συνέχειά τους μέσα στο χρόνο επβάλλει να εξελίσσονται, να διαφοροποιούνται, να αλλάζουν. Είναι όμως άρρηκτα συνδεδεμένες με αγώνες και πόθους ανθρώπων και γενεών και κοινωνικών δυνάμεων και αφορούν την εθνική ανεξαρτησία, την ολοκλήρωση και την ακεραιότητα της χώρας. Με αγώνες και πόθους που αφορούν την ελευθερία, τη δημοκρατία και τη λαϊκή κυριαρχία, τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τις αλλαγές, την κοινωνική δικαιοσύνη, την πρόοδο και το σοσιαλισμό.

Το όραμά μας Δημοκρατικός Σοσιαλισμός

5 Είμαστε ένα Σοσιαλιστικό Κίνημα, που οι αγώνες του είναι άρρηκτα δεμένοι με την Δημοκρατία. Το όραμα του ΠΑΣΟΚ ήταν, είναι και θα είναι ο ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ.

Οι δύο αυτές λέξεις είναι αλληλένδετες. **Δημοκρατία με Σοσιαλισμό** γιατί η Δημοκρατία χωρίς κοινωνική και οικονομική προέκταση δίχως ισότητα ευκαιριών, ελευθερία επιλογών, δίχως κεκτημένα κοινωνικά δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι ουσιαστική Δημοκρατία. Η ολοκλήρωση της πολιτικής Δημοκρατίας είναι συνυφασμένη με την οικονομική και την κοινωνική Δημοκρατία.

Σοσιαλισμός με Δημοκρατία γιατί Σοσιαλισμός δίχως ελευθερίες, πολυκομματισμό και δικαιώματα των πολιτών, δίχως τη διασφάλιση του κράτους δικαίου και δίχως ανθρώπινο πρόσωπο είναι μια βαρβαρότητα.

Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός είναι η ταυτότητά μας. Συνοψίζει την αξιόπιστη και ολοκληρωμένη απάντηση του Κινήματός μας, στα ερωτήματα, στις αναζητήσεις και στις απαιτήσεις των ανθρώπων.

Η ταυτότητα του Κινήματός μας έχει σφυρηλατηθεί με τις θυσίες, με τις προσδοκίες και τις ελπίδες εκατομμυρίων ανθρώπων και στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και σ' όλο τον κόσμο.

Οι ιδέες, οι αρχές, οι αξίες, οι στόχοι και οι προτάσεις μας έχουν ιστορική φόρτιση, έχουν κοινωνικό αντίκρισμα. Έχουν ουμανιστικό περιεχόμενο και μεγαλείο.

6 Υπάρχουν λέξεις που το μήνυμά τους είναι απόλυτο και πανανθρώπινο. Έχει οικουμενική αξία για κάθε εποχή σε κάθε κοινωνία. Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, η ΙΣΟΤΗΤΑ, η ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ είναι ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ του ανθρώπου. Είναι κατακτήσεις του πολίτη. Είναι τα θεμέλια της Δημοκρατίας, είναι οι αδιαπραγμάτευτες αξίες του Σοσιαλισμού.

Οραματιζόμαστε μια κοινωνία δίκαιη χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, μια κοινωνία δίχως αλλοτρίωση και καταπίεση, μια ανοιχτή κοινωνία που εγγυάται τη χειραφέτηση και την απελευθέρωση του ανθρώπου.

Οραματιζόμαστε μια δημοκρατική, ελεύθερη κοινωνία χωρίς διακρίσεις και προνόμια ανάμεσα στις τάξεις, τα φύλα, τις φυλές και τις ηλικίες, όπου κάθε πολίτης έχει την απασχόληση που ανταποκρίνεται στη γνώση και την ικανότητά του και η ανταμοιβή του καθορίζεται από τον κοινωνικό πλούτο που δημιουργεί με την εργασία του.

Οραματιζόμαστε μια κοινωνία πολιτών που με την αυτονομία, με τα δικαιώματα, με τις ατομικές και συλλογικές ελευθερίες τους, μπορούν να διαμορφώσουν μια νέα κλίμακα προτεραιοτήτων, επιλογών και αξιών.

Να επιβάλλουν ένα διαφορετικό πρότυπο παραγωγής και κατανάλωσης. Να αναδείξουν ένα νέο πολιτισμικό πρότυπο.

Υπάρχουν λέξεις που προσδιορίζουν τους στόχους, και τη στρατηγική του Κινήματός μας.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ, η ΛΑΪΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ, η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ, η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, δίνουν ένα ξεχωριστό νόημα και στην ύπαρξή μας και στην πρότασή μας.

Η προσπάθεια για τη δικαίωση και την εκπλήρωση του οράματός μας, των ιδεών και των προγραμμάτων μας απαιτούν ανθρώπινο μόχθο, αγώνες και στράτευση των πολιτών. Απαιτούν κατακτήσεις και δημιουργικές πρωτοβουλίες των πολιτών. Χρειάζεται μια ολόκληρη ιστορική περίοδος, μια μεταβατική φάση από εκεί που ξεκινάς μέχρι εκεί που θέλεις να φτάσεις. Αυτή η πορεία είναι δύσκολη και μακρόχρονη. Είναι μια πορεία που δεν αρχίζει και δεν τελειώνει σε μια μέρα και σε μια νύχτα.

7 Γ' αυτό μιλήσαμε και μιλάμε για τον ελληνικό, δημοκρατικό και ειρηνικό δρόμο για το Σοσιαλισμό με σύγχρονο και ανθρώπινο πρόσωπο.

Είμαστε σοσιαλιστές, γιατί πιστεύουμε στον άνθρωπο, στην αλληλεγγύη και στη δικαιοσύνη.

Είμαστε δημοκράτες γιατί πιστεύουμε ότι όλοι οι πολίτες μπορούν να σκέπτονται και να επιλέγουν, να κρίνουν και να αποφασίζουν δίχως καταναγκασμούς και αυταρχισμούς.

Είμαστε αγωνιστές της ελευθερίας γιατί πιστεύουμε ότι όλοι οι άνθρωποι γεννιόμαστε ίσοι και ελεύθεροι και γιατί θέλουμε όλοι οι πολίτες να έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες.

Είμαστε πατριώτες γιατί θέλουμε τη συσπείρωση και την Ενότητα του Ελληνισμού, την ενίσχυση της πολιτισμικής μας ταυτότητας, γιατί θέλουμε μια Ελλάδα κυρίαρχη, ακέραιη, ανεξάρτητη και δυνατή.

Είμαστε σταυροφόροι της ειρήνης και του αφοπλισμού γιατί οι άνθρωποι και οι λαοί μπορούν να διεκδικήσουν την πρόοδο και την ευημερία τους, μπορούν να δημιουργήσουν έναν καλύτερο κόσμο και μια καλύτερη ζωή μόνο μέσα σε συνθήκες ασφάλειας και συνεργασίας χωρίς τον παραλογισμό και τη βαρβαρότητα των πολέμων.

Είμαστε στρατευμένοι πολίτες με ενδιαφέρον, ευθύνη και ευαισθησία για την οικολογική ισορροπία, για την προστασία του περιβάλλοντος και για την υπεράσπιση της ποιότητας ζωής.

Είμαστε σύγχρονοι πολίτες στις ιδέες μας, με ανοιχτούς διεθνείς ορίζοντες γιατί σκεπτόμαστε το παρόν και το μέλλον της κοινωνίας, του πολιτισμού, του πλανήτη μας, του ίδιου του ανθρώπου.

Θέλουμε μια κοινωνία με επίκεντρο τον άνθρωπο δημιουργό, κριτή και παραγωγό γνώσεων, ιδανικών και αγαθών.

Θέλουμε μια κοινωνία όπου κάθε άνθρωπος θα είναι ελεύθερος και συνειδητός πολίτης μιας κοινότητας και μιας χώρας, αλλά και πολίτης της οικουμένης.

Θέλουμε μια κοινωνία με επίκεντρο τον άνθρωπο, που η βαθύτατη πίστη του θα συμπληρώνεται ως αρχή και αξίωμα ζωής στην ιστορική φράση: «*Η ελεύθερη ανάπτυξη κάθε ανθρώπου είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη όλων*».

Ο κόσμος σήμερα Η εποχή του 2000

8 Όλα τα έθνη και όλοι οι λαοί αφυπνίζονται και κινητοποιούνται. Πασχίζουν να βρουν τη δική τους πυξίδα για μια νέα γραμμή πλεύσης, μέσα σ' έναν κόσμο αλληλεξάρτησης και αλληλοπροσδιορισμού.

Υπάρχουν πολλά δεδομένα και πολύ περισσότερες ενδείξεις που πότε συνιστούν και πότε εγκυμονούν μια πολύμορφη κρίση. Είναι μια κρίση που αφορά την οικονομία, τις οικονομικές σχέσεις, τον εθνικό προστατευτισμό των χωρών.

Είναι μια κρίση που αφορά το πρότυπο της ανάπτυξης, το περιβάλλον, την οικολογική ισορροπία, τις μορφές της ενέργειας και την ποιότητα ζωής.

Είναι μια κρίση που αφορά τις κοινωνικές σχέσεις, των πολιτισμό, τους θεσμούς, τα μέσα επικοινωνίας, μαζί με την ίδια τη ζωή, τις αξίες, τις ιδέες, την ηθική και τις σχέσεις των ανθρώπων.

Τέλος, είναι μια κρίση που αφορά το περιεχόμενο της πολιτικής, μαζί με τη φυσιογνωμία, τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα των κομμάτων. Είναι μια κρίση που αφορά το χαρακτήρα και τον προσανατολισμό των συνδικάτων και των διαταξικών κινημάτων κριτικής, τις συλλογικές μορφές των πολιτικών και των κοινωνικών αγώνων και την αυτόνομη στάση των πολιτών.

Όλες αυτές οι επιγραμματικές επισημάνσεις, ανεξάρτητα εάν συμφωνεί κανείς μ' αυτές ή όχι, αποκαλύπτουν έναν ακήρυκτο ειρηνικό «πόλεμο» που κατά κάποιο τρόπο, ξεπερνά τα σύνορα των εθνών. Έναν «πόλεμο» – σύγκρουση που συμπαρασύρει τους πάντες, τα πάντα και διαπερνά όλο το οικονομικό, κοινωνικό και ανθρώπινο γίγνεσθαι από την παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών, μέχρι την απασχόληση, την εκπαίδευση, την πληροφόρηση, τον ελεύθερο χρόνο, τη μόρφωση και την πολιτιστική δημιουργία.

Οι νέοι ορίζοντες σηματοδοτούνται ενδεικτικά με την πληροφορική, τη ρομποτική, τη βιοτεχνολογία, τη βιολογία και τις νέες γενιές των υπολογιστών, τις ραγδαίες εξελίξεις στα Μέσα Ενημέρωσης και Επικοινωνίας. Σηματοδοτούνται επίσης από την υπερ-εθνική συγχώνευση γιγαντιαίων οικονομικών επιχειρήσεων με την παγκόσμια επικράτηση της οικονομίας της αγοράς, με το μονοπωλιακό έλεγχο των ΜΜΕ.

9 Τα σημάδια δείχνουν ότι όλα αυτά αποτελούν τα επιφανόμενα μιας γιγαντιαίας μεταλλαγής στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, που καθορίζει και την πυραμίδα των εθνών. Αυτή η συναρπαστική και ταχύτατη μεταλλαγή δεν είναι τίποτε άλλο παρά η επανάσταση των νέων τεχνολογιών.

Η κούρσα των εξοπλισμών έχει αντικατασταθεί από τον αγώνα ταχύτητας για την ανακάλυψη και την παραγωγική χρήση των νέων τεχνολογιών. Οι υπερδυνάμεις έχουν αποκτήσει δυναμικούς ανταγωνιστές. Δίπλα στην κυριαρχική και ηγεμονική Αμερική (ΗΠΑ) και στην αδύναμη πια ΕΣΣΔ έχει αναπτυχθεί δυναμικά η Ιαπωνία, που ξέρει να λέει πια ΟΧΙ και η Ευρώπη που αναζητεί και διεκδικεί μια αυτόνομη παρουσία.

Όμως, στο τέλος της βιομηχανικής επανάστασης και στην αρχή της «μεταβιομηχανικής» εποχής, πολλά πράγματα που δίνουν νόημα στην ύπαρξη και στη ζωή του ανθρώπου, καταλήγουν στο αντίθετό τους. Στην εποχή που οι αριθμοί και οι οικονομετρικές καμπύλες ευημερούν σε κάποιες χώρες και για κάποιες τάξεις, οι άνθρωποι απλώς επιβιώνουν.

Οι εξοπλισμοί, οι συρράξεις, η αφθονία και η υπερπαραγωγή αγαθών συνοδεύεται από τη φτώχεια, την πείνα, τον υποσιτισμό, τη θνησιμότητα. Ο Βορράς συνυπάρχει μέσα σε έναν αδιάκοπο διαπραγματευτικό διάλογο και μέσα σε μια αέναη σύγκρουση με το Νότο.

Ο ανεπτυγμένος κόσμος συνυπάρχει με την υπανάπτυξη και την εξαθλίωση του Τρίτου Κόσμου. Οι κοινωνίες των μητροπόλεων συνυπάρχουν με τη δραματική ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων καθώς και με την περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων, με τον λεγόμενο «Τέταρτο Κόσμο».

10 Η ανάπτυξη και η πρόοδος συνυπάρχουν με την οικολογική καταστροφή, με το φαινόμενο του «θερμοκηπίου», με την κατάρρευση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, με την υποβάθμιση και την κρίση της ποιότητας ζωής.

Η θεοποίηση του καταναλωτισμού συνυπάρχει με την τρέλα της επίδειξης, την αλλοτρίωση, την εκμετάλλευση των ανθρώπων και την απόλυτη υποταγή τους στα περιττά και όχι στα αναγκαία και απαραίτητα για το ζειν και το ευ ζειν.

Όμως η φύση εκδικείται τον άνθρωπο για την απληστία, τη ματαιοδοξία και τη δύναμή του. Ο αέρας δηλητηριάζεται, οι θάλασσες ρυπαίνονται, οι κλιματολογικές συνθήκες αλλάζουν, η πανίδα και η χλωρίδα καταστρέφονται. Οι πλουτοπαραγωγικές πηγές και οι πρώτες ύλες σπαταλούνται. Το έδαφος διαβρώνεται, τα δάση χάνονται, η ξηρασία απειλεί. Η πυρηνική απειλή, το όζον, η όξινη βροχή, το νέφος, δεν είναι εφιάλτης των ευαισθητοποιημένων οικολόγων αλλά όλων των ανθρώπων.

Όλοι συνειδητοποιούν και συμφωνούν ότι η ζωή υπονομεύεται και κινδυνεύει μέσα από την επικίνδυνη κατάρρευση της οικολογικής ισορροπίας.

Ο πλανήτης μας είναι ένα κλειστό σύστημα, που η θαυμαστή ισορροπία και αρμονία του έχει θυσιάσει στο βωμό μιας παράλογης και καταστροφικής βιομηχανικής ανάπτυξης σε Ανατολή και Δύση, σε Βορρά και Νότο.

Τώρα έχει έρθει η ώρα μιας ακριβής πληρωμής. Το τίμημα της λατρείας του σύγχρονου ανθρώπου σε έναν ορισμένο τύπο ανάπτυξης και προόδου, είτε στην καπιταλιστική της είτε στη σοσιαλιστική της εκδοχή είναι βαρύ.

Τα κριτήρια και η ηθική αυτού του τύπου της ανάπτυξης και της προόδου είναι το αλόγιστο κέρδος, ο ανταγωνισμός και οι άκρατοι νόμοι της αγοράς και όχι ο συνυπολογισμός των αρνητικών επιπτώσεων των παραγωγικών δραστηριοτήτων στη φύση, τον άνθρωπο, το περιβάλλον.

Η Ευρώπη Οι εξελίξεις Η προοπτική της

11 Σίγουρα το στίγμα της δεκαετίας προς το 2000 μπορεί κανείς να το περιγράψει πιο θετικά, πιο παραστατικά αν παρακολουθήσει τις εξελίξεις, το γίνεσθαι της Ευρώπης.

Και αυτό δεν είναι τυχαίο. Γιατί η Ευρώπη είναι η ήπειρος, όπου άνθησαν πολιτισμοί, επιστήμες, ιδέες, αξίες, πολιτικά ρεύματα, θρησκείες και αιρέσεις, αντιθέσεις και επαναστάσεις. Είναι η ήπειρος που τα κράτη και οι λαοί της ανακάλυψαν το Νέο Κόσμο. Ίδρυσαν αποικίες, επέβαλαν με τη δύναμή τους την κυριαρχία και την εξάρτηση και διατήρησαν μέχρι πρόσφατα την ηγεμονία τους σ' αυτές.

Είναι η ήπειρος όπου δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται διαφορετικά κοινωνικο-οικονομικά συστήματα, διαφορετικοί θεσμοί, διαφορετικές πολιτικές και κοινωνικές προτάσεις. Είναι η ήπειρος που έχει γίνει το επίκεντρο πολεμικών συγκρούσεων και συρράξεων.

Το 1989 ήταν, κατά κοινή ομολογία, το έτος των επαναστατικών αλλαγών και μετασχηματισμών που συγκλόνισαν την Ευρώπη και τον κόσμο και δίνουν μια νέα ώθηση στην ιστορική εξέλιξη.

12 Το Κίνημά μας αρκετά έγκαιρα εδώ και χρόνια είχε διατυπώσει ορισμένες βασικές απόψεις. Τότε ηχούσαν παράξενα. Έμοιαζαν και ήταν αιρετικές. Σήμερα βρίσκουν τη δικαίωσή τους. Παραθέτουμε μια συνοπτική μας θέση.

«... Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος ακρωτηριασμένη μας και αποτέλεσε το χώρο διεξαγωγής των δύο παγκόσμιων πολέμων. Πάνω της έχουν χαραχθεί με μια διακεκομμένη γραμμή οι συμφωνίες της Γιάλτας. Σ' αυτήν έχουν δοκιμαστεί οι εντάσεις του ψυχρού πολέμου. Πάνω της υπάρχουν οι διαχωριστικές γραμμές των δύο αντιπάλων συνασπισμών, του ΝΑΤΟ και του Συμφώνου της Βαρσοβίας, με τους ανταγωνισμούς, τις εντάσεις και την κούρσα των συμβατικών και πυρηνικών εξοπλισμών. Πάνω της επίσης εκδηλώνεται ο συναγωνισμός, η συνεργασία αλλά και ο ανταγωνισμός τόσο ανάμεσα στις δύο οικονομικές Κοινότητες της ΕΟΚ και την ΚΟΜΕΚΟΝ, όσο ανάμεσα και στις χώρες.

Όλοι μας ξέρουμε ότι κάποτε η γηραιά ήπειρος, πρέπει για να μην γίνει γηρασμένη και δορυφορική, να βρει την ενότητά της από την Ιβηρική χερσόνησο, μέχρι τα Ουράλια και από τη Μεσόγειο μέχρι τη Σκανδιναβία και να ξαναενώσει το κομμένο νήμα της ιστορίας. Αυτή είναι η αλήθεια.

Βέβαια αυτό είναι και το μεγάλο και το κυρίαρχο ζητούμενο όλων των λαών της Ευρώπης. Γι' αυτό το κίνημα μιλάει για την κατάργηση των δύο Στρατιωτικών Συνασπισμών, για την ανοιχτή συνεργασία των Λαών, για την Ειρήνη, την Ύφεση και τον Αφοπλισμό, για την Ενωμένη Ευρώπη...».

«... Οι 12 χώρες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προετοιμάζονται να συναντήσουν το 1992. Προετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν μια ισχυρή πρόκληση. Ένα ισχυρό SHOC για την ίδια τους την ταυτότητα, για τον ίδιο τους τον εαυτό, μιας και ήταν και είναι ειλημμένη η απόφαση για την ενοποίηση των χωρών για μια «Ευρώπη δίχως σύνορα». Αυτό μας υποδηλώνει, ότι πέρα από το γνωστό γεωγραφικό χάρτη της Ευρώπης είναι επιτακτική ανάγκη να γνωρίσουμε τον πολυσύνθετο πολιτικό, κοινωνικό, τεχνολογικό και πολιτισμικό της χάρτη. Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι μια πρόκληση, μια ευκαιρία, μια προοπτική...»

13 Σίγουρα όμως το 1990 τίποτα στην Ευρώπη δεν φαίνεται και ασφαλώς δεν είναι, όπως χτες. Έχουμε όλοι, γυρίσει μια σελίδα στην Ιστορία. Όλες οι χώρες, οι λαοί και οι πολίτες έχουν τη φιλοδοξία να βάλουν τη σφραγίδα τους, να αγωνιστούν και να γράψουν την Ιστορία μιας Ενωμένης Ευρώπης.

Σήμερα μετά τη συγκλονιστική εμπειρία του 1989, ποια είναι η πραγματικότητα, τα νέα δεδομένα και η προοπτική για την Ευρώπη.

Όλα τα θέματα είναι ανοιχτά και οι προτάσεις πολλές. Πολλά συζητούνται και πολλά σχεδιάζονται. Υπάρχει μια απρόβλεπτη δυναμική, που δημιουργεί μια ρευστότητα και δεν αφήνει εύκολα να δοθεί σήμερα ένα ολοκληρωμένο σχέδιο. Ένα ολοκληρωμένο και οριστικό σχέδιο, που θα καθορίζει τη «*NEA APXITEKTONIKH THS EYΡΩΠΗΣ*».

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα των 12, αποτελεί την πιο σταθερή, ανθεκτική και δυναμική ενότητα. Γύρω από τον πυρήνα των 12 κρατών-μελών, διαμορφώνονται και οικοδομούνται όλες οι προτάσεις για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ηπείρου.

Σήμερα, όμως, στην Ευρώπη επικρατεί μια πρωτόγνωρη κατάσταση, όπου η βεβαιότητα διαπλέκεται με την αβεβαιότητα, η σταθερότητα με την αστάθεια, ο φόβος με την ελπίδα, η δυνατότητα με την αδυναμία. Διαμορφώνονται ίσως οι συνθήκες για μια ενωμένη Ευρώπη πολλών ταχυτήτων.

14 Η Σοβιετική Ένωση, μετά από 5 χρόνια της περεστρόικα, αγωνιά για το παρόν και το μέλλον της. Προσπαθεί να κατοχυρώσει και να επταχύνει τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Πασχίζει γρήγορα να απεμπλακεί από την κούρσα και το κόστος των εξοπλισμών. Όμως η αποτελμάτωσή της προκαλεί τη νοσταλγία για ανατροπές και απόπειρες για επιστροφή στην παλιά ισορροπία. Επίσης διακυβεύει τη δύσκολη κοινωνική συνοχή της και την προβληματική για πολυεθνική της ενότητα.

Η ανατροπή και η αλλαγή των ολοκληρωτικών καθεστώτων στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού ανέδειξε νέες κοινωνίες πλουραλιστικές, πολυκομματικές και δημοκρατικές, που αναζητούν την οικονομία της αγοράς. Βεβαίως κάθε χώρα σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της και σύμφωνα με την κυρίαρχη θέληση του λαού της, ακολουθεί το δικό της δρόμο. Οι «Λαϊκές Δημοκρατίες», ο «Υπαρκτός Σοσιαλισμός», ο «Κρατισμός», η «Δικτατορία του Προλεταριάτου» μαζί με την ταυτότητα και το πρόγραμμα των Κομμουνιστικών Κομμάτων ανήκουν στο παρελθόν.

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο βρίσκονται οι δύο Γερμανίες, στην καρδιά της Ευρώπης. Η συμβολική πράξη για το γκρέμισμα του τείχους του Βερολίνου, αποτέλεσε την αφετηρία για τη γρήγορη ΕΝΟΠΙΟΙΗΣΗ της ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ. Σήμερα η ενιαία Γερμανία είναι μια πραγματικότητα. Το παρελθόν, η εμπειρία, η μνήμη και συνείδηση στέλνουν ισχυρά μηνύματα και προειδοποιήσεις. Οι επιφυλάξεις και διαβεβαιώσεις διατυπώνονται ανοι-

κτά. Όλοι μιλούν και όλοι αποδέχονται διασφαλίσεις για την ισορροπία της Ευρώπης. Όλοι μιλούν και όλοι αποδέχονται τις εγγυήσεις για να δικαιωθεί και να μην αντιστραφεί η προφητεία της φράσης που υπενθυμίζει ότι οφείλουμε να συμφωνήσουμε «για μια Γερμανία Ευρωπαϊκή και όχι για μια Γερμανική Ευρώπη».

15 Αυτές οι συνταρακτικές ανατροπές συμπίπτουν χρονικά με τις συζητήσεις ανάμεσα στις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ και ανάμεσα στο NATO και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας για την Ειρήνη, την Ύφεση, τη μείωση των Εξοπλισμών και τον Αφοπλισμό. Υπάρχει μια ολόκληρη διαδρομή 10ετιών με σταθμούς τη Γιάλτα, το Ελσίνκι, το Ρέικιαβικ και τη Μάλτα. Σήμερα, όμως το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, πέρα από τις ρωγμές και τις αμφισβητήσεις φαίνεται να έχει μπει σε μια τροχιά αποσύνθεσης, συρρίκνωσης και διάλυσης. Σ' αυτό έχει συντείνει η νέα στρατηγική της ΕΣΣΔ ταυτόχρονα με την εμφανή αδυναμία και την πολύπλευρη κρίση της. Επίσης το NATO αναζητεί νέο ρόλο και νέους προσανατολισμούς, μιας και οι γεωπολιτικές του θεωρήσεις και οι στρατηγικές του αναλύσεις, μεταθέτουν το ενδιαφέρον του από την Ανατολή με την απειλή του πάλαι ποτέ κομμουνισμού, στο Νότο με την εξάπλωση του ισχυρού Ισλαμισμού. Τίποτα δεν έχει αποκρυσταλλωθεί ακόμη. Υπάρχει όμως, η ισχυρή θέληση όλων των χωρών και όλων των λαών της Ευρώπης να διαμορφωθεί μια Νέα Πανευρωπαϊκή Τάξη Ειρήνης, που θα διασφαλίζεται από ένα νέο **κοινό πανευρωπαϊκό σύστημα Ασφάλειας**.

Η Διάσκεψη των 35 κρατών της ΔΑΣΕ μπορεί και πρέπει με την ισχυρή Συνθήκη, τις ισχυρές και τις δίκαιες συμφωνίες της, να εγγυηθεί το μέλλον της Ευρώπης. Μπορεί και πρέπει να υπάρξει ένα ΕΛΣΙΝΚΙ II. Να κατοχυρώσει και να επιβάλλει την Ειρήνη, τη σταθερότητα, τη διασφάλιση των συνόρων, τη μείωση των πυρηνικών και συμβατικών εξοπλισμών και των στρατιωτικών δαπανών.

Επίσης αυτές οι συνταρακτικές ανατροπές στην Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη έχουν θέσει σε κρίση τη συνοχή της ΚΟΜΕΚΟΝ. Η προοδευτική αποσύνθεση και διάλυση της ΚΟΜΕΚΟΝ προβάλλει σαν ένα σίγουρο δεδομένο. Οι χώρες αυτές κάθε μία χωριστά φαίνεται να προωθεί μια μόνιμη και οργανική σχέση με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Υπάρχουν όμως, και οι χώρες της **Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)** που προωθούν μαζί με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα των 12 τη δημιουργία του **Κοινού Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου**.

16 Όμως στην Ευρώπη του 1990 υπάρχουν τα μηνύματα μιας επερχόμενης αναταραχής που μπορεί να εκδηλωθεί σαν δίνη. Στην 10ετία που έρχεται πιθανόν να κυριαρχήσουν τα κινήματα με εθνικιστικό, φυλετικό, θρησκευτικό, τοπικιστικό και ρατσιστικό προσανατολισμό. Η έξαρση τέτοιων δυναμικών κινήματων είναι δυνατόν να απειλήσει την εθνική συνοχή, να αμφισβητήσει τα σύνορα των σημερινών κρατών και να υπονομεύσει την κοινωνική και πολιτική τους ισορροπία.

Όλες αυτές οι εξελίξεις διαμορφώνουν νέα δεδομένα. Ασφαλώς θέτουν ερωτήματα και προδιαγράφουν ορισμένες απαντήσεις για τη Νέα Αρχιτεκτονική της Ευρώπης.

Η γηραιά Ήπειρος, με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της, συμβολίζει πολύ παραστατικά το παζλ της εποχής μας, και μπορεί να προαναγγέλει τους φόβους και τις ελπίδες του 21ου αιώνα μας.

Σήμερα διαμορφώνονται δύο κυρίαρχες τάσεις, δύο κύρια ρεύματα με διαφορετικές στρατηγικές και επιλογές για το παρόν και το μέλλον και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ενωμένης Ευρώπης.

17 Η μια θέλει την Ευρώπη μια ετεροπροσδιορισμένη δύναμη σε μια δορυφορική τροχιά των ΗΠΑ. Μία δύναμη χωρίς πολιτισμική και ιστορική ταυτότητα. Μία δύναμη χωρίς πολιτική ιδιαιτερότητα, χωρίς κοινωνική δικαιοσύνη, χωρίς οικονομική και τεχνολογική καταξίωση και προοπτική.

Αυτή η τάση και αυτές οι επιλογές αποτελούν μια πρόταση των συντηρητικών δυνάμεων της Ευρώπης, όπως εκφράζεται κυρίως στην πιο ακραία λογική της, από το Νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα των Άγγλων συντηρητικών.

18 Η άλλη τάση, θέλει και οραματίζεται την Ενωμένη Ευρώπη μια δύναμη αυτόνομη και θετικά αυτοπροσδιορισμένη με ισότητα και δυναμική σχέση προς όλες τις άλλες αναπτυγμένες χώρες είτε τις ΗΠΑ, είτε την Ιαπωνία.

Θέλει και οραματίζεται την Ενωμένη Ευρώπη, μια δύναμη Ειρήνης, Ύφεσης και ανοικτής συνεργασίας με όλες τις χώρες της Ηπείρου, μια δύναμη με δική της άμυνα και μηχανισμούς ασφαλείας. Μια δύναμη με προοπτική οικονομικής ανάπτυξης αλλά ταυτόχρονα με προο-

πικη κοινωνικής δικαιοσύνης. Μία δύναμη που θα προχωρεί στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, θα κατοχυρώνει τις κατακτήσεις του Κράτους Πρόνοιας και θα αρνείται την κοινωνία των 2/3. Μία δύναμη ουμανιστικών ιδεών, ευαισθησιών και αξιών, πολιτικών σχεδίων, κοινωνικών στρατηγικών, θεσμικών προτάσεων που στηρίζονται στην ελευθερία, στο διάλογο, στις ευρύτατες συναινέσεις και στις νέες συνθέσεις. Μία δύναμη που μπορεί να προχωρήσει με ουσιαστικό διάλογο στο θετικό ξεπέρασμα της αντίθεσης Βορρά και Νότου και να προωθήσει διεξόδους για να ξεφύγει ο Τρίτος Κόσμος από την υπανάπτυξή του.

Αυτοί είναι οι βασικοί προσανατολισμοί των προοδευτικών δυνάμεων, που προσπαθούν μέσα από την πολυχρωμία και την πολλαπλότητά τους να βρουν αξιόπιστους δρόμους και φερέγγυες συγκλίσεις. Αυτό βέβαια είναι μια δύσκολη διαδικασία γιατί προϋποθέτει τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής για τις δημοκρατικές προοδευτικές δυνάμεις, που θα υπερβαίνει τα σύνορα χωρίς όμως να χάνονται οι ιδιομορφίες των χωρών και οι ιδιαιτερότητες των πολιτικών σχηματισμών.

Προϋποθέτει επίσης τη διαμόρφωση μιας Δημοκρατικής στρατηγικής που θα έχουν κοινή αναφορά όλες οι συνιστώσες μιας σύγχρονης και πλουραλιστικής Αριστεράς. Μιας Αριστεράς που θα προωθεί ένα ολοκληρωμένο μεταρρυθμιστικό σχέδιο με προγραμματικές προσεγγίσεις, με κοινές επιλογές και με πανευρωπαϊκή προοπτική και αλληλεγγύη. Προϋποθέτει τη νέα ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Σοσιαλιστικής Αριστεράς μέσα από την κατοχύρωση και την ανάδειξη του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και των αρχών της Ελευθερίας, της Δικαιοσύνης, της Ισότητας.

Αυτές οι προϋποθέσεις έχουν με τη σειρά τους ως προαπαιτούμενα την ιδεολογική, την πολιτική και την προγραμματική υπέρβαση του χάσματος ανάμεσα στους κληρονόμους της Β' και της Γ' Διεθνούς. Επίσης, συνδέονται με την κατανόηση και τη συμφωνία για τις εθνικές ιδιαιτερότητες, με την αναγνώριση της αυτονομίας των κομμάτων και ρευμάτων, με την ανάπλαση και την ανασύνθεση των σχέσεων με τους Πράσινους και με τα Ριζοσπαστικά Κινήματα κοινωνικής κριτικής. Σ' αυτήν την κατεύθυνση έχουν γίνει τελευταία και συνεχίζουν να γίνονται θεαματικά βήματα από όλα τα προοδευτικά κινήματα, τα Σοσιαλιστικά Κόμματα και τα Κομμουνιστικά Κόμματα και στη Δυτική και στην Ανατολική Ευρώπη. Όλοι δείχνουν διάθεση και εκφράζουν τη θέληση να ξεπεράσουν τις δυσκολίες των προϋποθέσεων και των προαπαιτουμένων και να οργανώσουν, αλλού την άμυνα και αλλού την επίθεση, για την ήττα του νεοφιλελευθερισμού, της συντήρησης και της Δεξιάς σε όλη την Ευρώπη και σε κάθε χώρα.

Το ΠΑΣΟΚ συμμετέχει ενεργά και ισότιμα σ' αυτό το μεγάλο προοδευτικό και ελπιδοφόρο ρεύμα της Ευρωπαϊκής Δημοκρατικής και Σοσιαλιστικής Αριστεράς. Συμβάλλουμε με όλες τις δυνάμεις μας στο σωστό προσανατολισμό και στην ανανέωση του προγράμματός της. Δίνουμε, μέσα από την οργανική μας ένταξη, το αγωνιστικό και δημιουργικό μας «παρόν» σε όλους τους θεσμούς στη Σοσιαλιστική ομάδα του Ευρωκοινοβουλίου, στην Ένωση των Σοσιαλιστικών Κομμάτων της Ευρώπης και στη Σοσιαλιστική Διεθνή.

Ε

Ελληνισμός Ελλάδα

Γεωπολιτικές
ιδιαιτερότητες
Εθνική - Ελληνοκεντρική
στρατηγική
η μόνη απάντηση
στις υπαρκτές απειλές

19 Η χώρα μας, από τη γεωγραφική της θέση, αποτελεί ένα συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα σε τρεις Ηπείρους. Την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, που έχουν σαν κοινό σημείο αναφοράς και επικοινωνίας τη θάλασσα της Μεσογείου.

Η Ελλάδα δεν είναι μόνο χώρα-σύνορο. Ταυτόχρονα είναι το κλειδί για το πέρασμα στα Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή, τη Βόρεια Αφρική, τη Νότιο Ανατολική Μεσό-

γείο και την Ευρώπη. Αναμφίβολα η περιοχή μας αποτέλεσε και αποτελεί το παραδοσιακό και προνομιακό σταυροδρόμι συνάντησης, αντιπαράθεσης και σύνθεσης πολιτισμικών και θρησκευτικών ρευμάτων. Ταυτόχρονα όμως, είναι μια νευραλγική περιοχή με απελευθερωτικούς αγώνες, πολέμους και εθνικές διεκδικήσεις. Μια περιοχή υψηλού ενδιαφέροντος και μόνιμης σύγκρουσης στη γεωπολιτική στρατηγική των μεγάλων δυνάμεων στο παρελθόν και των Υπερδυνάμεων μετά.

Μέσα σ' αυτό τον ευρύτερο χώρο, αιώνες ολόκληρους ζει και αναφέρεται ο Ελληνισμός. Μέσα σ' αυτό το χώρο διαμορφώθηκε η πολιτισμική μας ταυτότητα. Αναδείχτηκε η ελληνική σκέψη και η φιλοσοφία και η τέχνη. Μέσα σ' αυτό το χώρο πλάστηκε και διατηρήθηκε η ελληνική γλώσσα. Μέσα σ' αυτό το χώρο σφυρηλατήθηκαν οι ακατάλυτοι δεσμοί του ελληνισμού με την Ορθοδοξία. Γι' αυτό και οι σημερινοί Έλληνες νιώθουν υπερηφάνεια και αγάπη για τον τόπο τους.

Σ' αυτή την κρίσιμη για την Ελλάδα περίοδο, προβάλλει ως πρωταρχική ανάγκη να σφυρηλατηθεί η ενότητα και η συσπείρωση του ευρύτερου Ελληνισμού, των ομογενών, των Ελλήνων της Διασποράς σε κάθε γωνιά της Γης.

Σήμερα ο ρόλος των Ελλήνων σε κάθε γωνιά παραμένει σημαντικός στην πατριωτική αφύπνιση και εγρήγορση του αγώνα για την εδαφική ακεραιότητα, τα κυρίαρχα δικαιώματα και την ειρηνική σταθεροποίηση του ελληνισμού.

20 Η δική μας εθνική στρατηγική είναι μια στρατηγική ελληνοκεντρική γιατί δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά ταυτοχρόνως και τον Ελληνισμό. Στηρίζεται σε ορισμένες βασικές αρχές.

Η Ελλάδα δεν διεκδικεί τίποτα από κανέναν και δεν παραχωρεί τίποτα σε κανέναν.

Η Ελλάδα πιστή στις διεθνείς συνθήκες, τις συμφωνίες και τις εγγυήσεις καθώς και στο Ελσίνκι, θεωρεί αδιαπραγμάτευτα τα κυριαρχικά της δικαιώματα, την εδαφική ακεραιότητα, τα σύνορά μας.

Η Εθνική - Αμυντική μας δυνατότητα και ετοιμότητα μαζί με την ομοψυχία και την πατριωτική ενότητα μας, είναι ο βασικός όρος και για την επιβίωση του Ελληνισμού και για την Ειρήνη στην περιοχή.

Αυτές οι διασαφηνίσεις είναι απολύτως απαραίτητες γιατί ο Ελληνισμός και η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από εξωτερική απειλή υπαρκτή και δεδομένη.

Η επιθετικότητα των σοβινιστικών κύκλων της Τουρκίας προκύπτει κυρίως, από μία ενδογενή αλλά και καθοδηγούμενη δυναμική που έχει επεξεργασμένους και κλιμακούμενους στόχους. Οι στόχοι αυτοί εντάσσονται σε ένα επεκτατικό στρατηγικό σχέδιο με χρονικό ορίζοντα 10ετιών που ξετυλίγεται αργά και σταθερά. Πολύ παραστατικά μόνο με την υποκίνηση ορισμένων λέξεων - τοπωνυμίων είναι δυνατό να αποδοθεί μια πορεία συρρίκνωσης του Ελληνισμού και αμφισβήτησης των κυριαρχι-

κών δικαιωμάτων και της εδαφικής μας ακεραιότητας. Η Μικρά Ασία, ο Πόντος, η Τένεδος, η Ίμβρος και η Κύπρος αφορούν τον Ελληνισμό. Οι βλέψεις, οι διεκδικήσεις και οι απαιτήσεις στο Αιγαίο και τη Θράκη αφορούν τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα.

Η επεκτατική στρατηγική της Τουρκίας περιέχει άμεσους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Οι απαντήσεις μας είναι σαφέστατες.

Στο Αιγαίο η μόνη υπαρκτή και αναγνωρισμένη διαφορά είναι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας. Γι' αυτό το θέμα μπορεί και πρέπει να υπάρξει διάλογος για την παραπομπή του στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης και η επίλυσή του σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και τη διεθνή πρακτική.

Η Κύπρος είναι ένα ανεξάρτητο κράτος με δική του οντότητα και υπόσταση και αναγνωρισμένο μέλος της Διεθνούς Κοινότητας. Το Κυπριακό δεν είναι ελληνοτουρκικό πρόβλημα. Εμείς υποστηρίζουμε με τη συμπαράσταση και τη συμπαράταξή μας με τον Κυπριακό Ελληνισμό μια λύση μόνιμη και δίκαιη για μια Κύπρο Ενιαία, Ανεξάρτητη, Κυρίαρχη, Αποστρατικοποιημένη, μια Κύπρο με Ενιαία Πολιτεία, χωρίς στρατεύματα κατοχής και δίχως εποίκους.

Βάσεις

21 Η παρουσία ξένων στρατιωτικών βάσεων στο ελληνικό έδαφος αποτελεί περιορισμό της Εθνικής Κυριαρχίας. Η συμφωνία του 1983 που είχε υπογράψει το ΠΑΣΟΚ ήταν συμφωνία ατομάκρυνσης των βάσεων με συγκεκριμένη καταληκτική ημερομηνία που δημιουργούσε νέα δεδομένα και παρείχε νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη μιας πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής και την αποτελεσματικότερη προώθηση της εθνικής ανεξαρτησίας.

Θεωρούσαμε και θεωρούμε ότι ο τελικός λόγος για το ζήτημα αυτό πρέπει να ανήκει στον κυρίαρχο ελληνικό λαό που θα διατυπώσει τη βούλησή του με δημοψήφισμα.

Οι θέσεις αυτές παραμένουν σταθερές και επίκαιρες. Ιδιαίτερα σήμερα που η Ν.Δ. δέχτηκε να μετατρέψει την Κρήτη σε προνομιακό χώρο συγκέντρωσης των αμερικανικών στρατιωτικών δραστηριοτήτων που μπορούν να εμπλέξουν τη χώρα στις υπαρκτές αλλά και στις απρόβλεπτες εξελίξεις της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής.

NATO

22 Σταθερές και επίκαιρες είναι ακόμα οι θέσεις του ΠΑΣΟΚ για το NATO. Πιστεύουμε και πιστεύουμε στην κατάργηση των δύο στρατιωτικών συνασπισμών που χωρίζουν την Ευρώπη.

Πιστεύουμε ότι ήρθε η ώρα η Ελλάδα να παίξει μαζί με τις χώρες και τους λαούς της Ευρώπης ενεργό ρόλο για τη δημιουργία ενός κοινού Πανευρωπαϊκού Συστήματος Ασφάλειας.

Βαλκάνια - Μεσόγειος

23 Η Ελλάδα είναι λάθος να αποδεχτεί έναν αυθαίρετο και μονομερή προσανατολισμό στην εξωτερική της πολιτική. Αυτό το λάθος θα ισοδυναμούσε με ακρωτηριασμό του πολιτικού μας προσδιορισμού. Η Ελλάδα είναι σωστό να διαμορφώσει την εθνική στρατηγική της και την πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική της με σύνθετο και συνεκτικό σχέδιο αναλύοντας πάντα σωστά την Ευρωπαϊκή, τη Μεσογειακή και τη Βαλκανική συγκυρία. Θα αξιοποιήσουμε τη ζωντανή και ζωτική μας σχέση με τους λαούς των Βαλκανίων, τον Τουρκικό λαό και τους άλλους λαούς της Τουρκίας, τον Αραβικό κόσμο, τις φιλειρηνικές δυνάμεις στο Ισραήλ, συμβάλλοντας με τις όποιες δυνάμεις μας στην ειρήνευση και την ανάπτυξη της περιοχής και την αλληλογνωριμία και συνεργασία των λαών που την κατοικούν.

Γι' αυτό θεωρούμε ότι επιβάλλεται να εμπεδωθεί μέσα από την Βαλκανική και Μεσογειακή συνεργασία η ειρήνη και η κατοχύρωση των υφισταμένων συνόρων και κυριαρχικών δικαιωμάτων όλων των χωρών, η άμβλυνση του εθνικιστικού και θρησκευτικού φανατισμού, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η προστασία και η ισότιμη μεταχείριση των μειονοτήτων, η οικο-

νομική συνεργασία και η πολύμορφη πολιτιστική επικοινωνία και ανταλλαγή. Η Ελλάδα μπορεί και πρέπει να παίξει καταλυτικό ρόλο σε μια ενωμένη Ευρώπη πολλών ταχυτήτων.

24 Για τα Βαλκάνια όμως υπάρχουν και ενδείξεις και ασφαλείς προβλέψεις ότι είναι μια νευραλγική και εύφλεκτη περιοχή. Η ραγδαία αναβίωση των εθνικιστικών κινημάτων και η ανακίνηση μειονοτικών επιδιώξεων μπορούν να φέρουν μια ρευστότητα και μια ένταση κάνοντας και πάλι ολόκληρη τη χερσόνησο πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης. Επίκεντρο των διεργασιών της εθνικιστικής και μειονοτικής έκρηξης είναι κυρίως η Γιουγκοσλαβία που η ομοσπονδιακή συγκρότησή της αμφισβητείται και μπορεί να ανατραπεί μέσα από συρράξεις, η Τουρκία με τα σωβινιστικά και προκλητικά κηρύγματά της, και η Αλβανία. Σ' αυτές τις αποσταθεροποιητικές τάσεις, η μόνη απάντηση είναι η Διαβαλκανική συνεννόηση, φιλίας και συνεργασίας μέσα σ' ένα κλίμα ειρήνης, σταθερότητας και εμπιστοσύνης.

25 Η γεωπολιτική σημασία της Μεσογείου και κυρίως του Νότιου Ανατολικού της τμήματος, συνδέεται άρρηκτα με τα τεκταινόμενα στη Μέση Ανατολή και τη δυναμική του Ισλαμισμού. Η Μεσόγειος πρέπει να γίνει περιοχή ειρήνης χωρίς ξένους στόλους και πυρηνικά, πρέπει να ανήκει στους λαούς της που μπορούν να αναπτύξουν προωθημένες οικονομικές σχέσεις και να συνεργαστούν ενεργά για την προστασία της θάλασσας, του περιβάλλοντος, και των οικοσυστημάτων της.

Η Ελλάδα και η Ευρώπη

Η ελληνική κοινωνία και οικονομία μπροστά στο 1992 και το 2000

26 Η περίοδος που διανύουμε είναι ίσως η κρισιμότερη στη μεταπολεμική ιστορία της ελληνικής οικονομίας. Ο χώρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, μεταβάλλεται καθημερινά και σε τρία χρόνια, μέχρι το τέλος του 1992, θα έχει μετασχηματιστεί σε μια ενιαία αγορά. Σ' αυτή την ενιαία αγορά θα επικρατήσει πλήρης ελευθερία στην κίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων και κεφαλαίων.

Οι πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη αλλάζουν ριζικά το πολιτικό και οικονομικό σκηνικό όχι μόνο στην Ήπειρό μας, αλλά και σε ολόκληρο τον πλανήτη μας.

Η Ελλάδα δεν πρέπει να απουσιάσει από αυτές τις εξελίξεις. Αντιθέτως οφείλει, ως ισότιμο μέλος της Κοινότητας, να συμμετάσχει ενεργά και συγκεκριμένα στη διαμόρφωση αυτού του πανευρωπαϊκού σκηνικού. Στόχοι μας θα πρέπει να είναι η επαναδιασφάλιση μιας εθνικά συμφέρουσας ευρωπαϊκής προοπτικής έτσι ώστε το ανατολικό άνοιγμα της Κοινότητας να μην αποβεί σε βάρος της Ελλάδας και του Νότου.

27 Μέσα στις συνθήκες αλληλεξάρτησης και διεθνοποίησης των πάντων κάθε πολίτης της Ελλάδας, μιας χώρας περιφερειακής, μιας χώρας του ευρωπαϊκού Νότου έχει έντονο ενδιαφέρον και αγωνιώδη ερωτήματα για τις εξελίξεις.

★ Ποια θα είναι η θέση της χώρας μας μέσα σε μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα που μετά την Ενιαία Πράξη προχωρεί προς το 1992 με ποιοτικά άλματα για την ολοκλήρωσή της.

★ Ποια είναι η θέση της χώρας μας μέσα σ' αυτή τη μεγάλη και ενωμένη Ευρώπη, που μέσα από υπερ-εθνικούς θεσμούς αναζητά τη νέα αρχιτεκτονική της και την ταυτότητά της προς το 2000.

★ Σε μια εποχή που καταργούνται τα «*σύνορα*» σε όλα, τι αντίκρουσμα έχουν οι κλασικές θεωρήσεις για τις μορφές και για τα όρια της «*εξάρτησης*» και τις δυνατότητες της «*ανεξαρτησίας*»;

★ Σε μια εποχή που κυριαρχεί η επανάσταση των νέων τεχνολογιών και κρίνεται η θέση της χώρας μας στο διενή καταμερισμό μπορεί ή πρέπει να μένει κανείς δογματικά καθηλωμένος στην ερμηνεία της αντίθεσης και της σύγκρουσης κεφάλαιου - εργασίας; Μπορεί να υπάρξει ζωντάνια, αυτονομία και δημιουργικότητα σε μια χώρα χωρίς να επικρατεί μια σύγχρονη αντίληψη για την ιδιωτική και δημόσια επιχείρηση, τον εκσυγχρονισμό της; Μπορεί να υπάρξει μια γόνιμη σύνθεση στην αντιθετική σχέση κεφαλαίου - εργασίας και να διαμορφωθεί μια νέα ηθική και μια νέα ισορροπία ανάμεσα στη λογική του κέρδους και της εκμετάλλευσης και στη λογική των δικαιωμάτων των εργαζομένων για δίκαιη αμοιβή και για συμμετοχή και των απαιτήσεων των πολιτών για καλύτερη ποιότητα ζωής και για διαφάνεια; Μπορούν οι υπαρκτές κοινωνικές αντιθέσεις και η δεδομένη πάλη των τάξεων να αναφέρονται σ' ένα σύγχρονο και διαφοροποιημένο πλαίσιο;

★ Σε μια εποχή που ένα πρότυπο βιομηχανικής ανάπτυξης υποθηκεύει το μέλλον του τόπου και υποβαθμίζει την ποιότητα ζωής, εμείς τι προτείνουμε, ποια είναι η απάντησή μας για ένα άλλο εναλλακτικό πρότυπο ανάπτυξης;

28 Είναι αλήθεια ότι στην τελευταία περίπου 10ετία κατά την κυβερνητική θητεία του ΠΑΣΟΚ υπήρξε σχέδιο και συστηματική προσπάθεια. Έγιναν μεγάλα και θετικά βήματα για να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες και τα άμεσα κοινωνικά προβλήματα και να ξεπεραστούν οι καθυστερημένες δομές και οι αναχρονιστικοί θεσμοί στην κοινωνία. Έγιναν προωθητικά βήματα για να γίνει η οικονομία σύγχρονη και παραγωγική. Για να προχωρήσουν οι αλλαγές στην Υγεία και στην Παιδεία και σε όλους τους τομείς. Για να προωθηθεί η Αποκέντρωση, η περιφερειακή ανάπτυξη. Να προωθηθεί η Κοινωνική Δικαιοσύνη. Επίσης υπήρξε έντονη και σημαντική προσπάθεια για να περιοριστούν οι κραδασμοί και οι αρνητικές συνέπειες από τους δυσμενείς όρους της ένταξής μας στην ΕΟΚ. Με την κατάθεση του ελληνικού στην ΕΟΚ το 1982 καθώς και με τις συνεχείς διαπραγματεύσεις, δημιουργήθηκαν θετικές προϋποθέσεις και νέες ευκαιρίες για την Ελλάδα.

Δόθηκαν μάχες με επιτυχία για:

- ★ Να αυξηθούν οι διατιθέμενοι πόροι και να υπάρξει συντονισμός στη δράση των Κοινοτικών Ταμείων.
- ★ Να αυξηθούν σημαντικά τα Κοινοτικά ποσοστά κάλυψης των έργων υποδομής που πρέπει να χρηματοδοτηθούν.
- ★ Να δημιουργηθεί ένα ειδικό ταμείο ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ, με ειδικούς πόρους, για να προωθηθούν τα ΜΟΠ και τα Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ).

29 Σήμερα, όλοι συμφωνούμε ότι η κοινωνία μας πρέπει να γίνει δημιουργική, παραγωγική και δίκαιη. Η οικονομία μας πρέπει να γίνει, σύγχρονη, ανταγωνιστική και ισχυρή. Η ανάπτυξη να είναι ολόπλευρη και ισόρροπη και να υπηρετεί τον άνθρωπο. Οι πολίτες να αφυπνιστούν, να δράσουν και να μοχθήσουν.

Σήμερα, έχουν κατανοηθεί δύο μεγάλες αλήθειες.

Όλοι παραδέχονται πια ότι, υπάρχει μια έντονη αλληλεξάρτηση μεταξύ των οικονομιών. Η οικονομική πολιτική κάθε χώρας δεν μπορεί χωρίς κόστος να χαράσσεται ερήμην της διεθνούς οικονομικής πραγματικότητας. Άλλωστε μια χώρα χωρίς σύγχρονο και δυναμικό σχέδιο για την οικονομία, αντιμετωπίζει την απειλή της εξάρτησης και της περιθωριοποίησης.

Όλοι παραδέχονται πια ότι, το ισοζύγιο πληρωμών και τα περιθώρια εξωτερικού δανεισμού, αποτελούν σοβαρούς περιοριστικούς παράγοντες στη χάραξη της οικονομικής πολιτικής. Ακόμα και ισχυρότερες οικονομικά χώρες, δεν μπορούν να αγνοούν αυτή την πραγματικότητα.

Είναι σαφές ότι, η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς δεν μπορεί να προχωρήσει χωρίς την ταυτόχρονη προώθηση της κοινωνικής διάστασης.

Η οικοδόμηση της Ευρώπης δεν μπορεί να γίνει χωρίς τους εργαζόμενους, χωρίς τους νέους και τις γυναίκες, χωρίς τους επιστήμονες. Χωρίς την κατοχύρωση των βασικών δικαιωμάτων σε κοινωνικό επίπεδο.

Για το ΠΑΣΟΚ, η κοινωνική Ευρώπη αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί προτεραιότητα. Η κοινωνική αλληλεγγύη είναι μια προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της Ευρώπης μαζί με τη σύγκλιση των οικονομιών και των επιπέδων ανάπτυξης.

Δώσαμε και δίνουμε τον αγώνα αυτό μαζί με τις σοσιαλιστικές και προοδευτικές δυνάμεις της Ευρώπης και στα όργανα της Κοινότητας και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η συνεργασία μας με αυτές τις δυνάμεις απέφερε καρπούς για να δημιουργηθούν πραγματικοί όροι για μια κοινωνία δικαιοσύνης και αλληλεγγύης.

Όμως υπάρχουν πια νέες απαιτήσεις και νέα δεδομένα.

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας αποτελεί μια βασική προτεραιότητα. Οι δυνατότητες προστασίας της εγχώριας παραγωγής είναι πια ανύπαρκτες. Το μέλλον της ελληνικής οικονομίας εξαρτάται πια από την ικανότητά της να παράγει προϊόντα ανταγωνιστικά κάτω από τις νέες συνθήκες. Χωρίς την απαιτούμενη παραγωγικότητα όλων των συντελεστών της παραγωγής η οικονομία μας θα αντιμετωπίζει πάντα την απειλή της συρρίκνωσης και της αποβιομηχανοποίησης.

Συγκεκριμένες Προτάσεις και Προτεραιότητες για τη Νέα 10ετία

30 Τι πρέπει να γίνει στην Κοινότητα; Ποιες είναι οι μεγάλες κατευθύνσεις και πρωτοβουλίες για την Ελλάδα;

Στόχοι μας είναι:

★ Να προχωρήσουμε στη μεταρρύθμιση των σημερινών κοινοτικών πολιτικών, με προοπτική τη νέα 10ετία. Να προωθηθούν σε μια πορεία σύγκλισης λαμβάνοντας υπόψη ταυτόχρονα τις αναπτυξιακές δυνατότητες τόσο του Βορρά όσο και του Νότου της Κοινότητας.

★ Να αλλάξουν ριζικά και το ταχύτερο δυνατό, οι σημερινές δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΟΚ, προς την κατεύθυνση της Πανευρωπαϊκής – πλέον – ενοποίησης με ορίζοντα το 2000.

★ Να αρχίσει από τώρα η προετοιμασία για νέα αύξηση των ιδίων πόρων της Κοινότητας που να καλύπτει επαρκώς τις Κοινοτικές ανάγκες και προς το Νότο και προς την Ανατολή μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1990.

★ Να συνδυαστεί η πορεία για την οικονομική και Νομισματική ένωση της Κοινότητας με την προώθηση της σύγκλισης των επιπέδων ανάπτυξης των κρατών-μελών της, με την κατοχύρωση της κοινωνικής Ευρώπης και την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος.

★ Να ενισχυθεί ο δημοκρατικός έλεγχος στη λειτουργία των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας καθώς και η μετεξέλιξη της πολιτικής συνεργασίας σε μια κοινή εξωτερική πολιτική με σαφή προοδευτικό προσανατολισμό για την Ειρήνη, την Ύφεση, μαζί με την ευρωπαϊκή ασφάλεια και συνεργασία. Μόνο η παράλληλη και αλληλένδετη πορεία της Οικονομίας και Νομισματικής Ένωσης με την Πολιτική Ένωση μπορεί να διασφαλίσει ότι η Κοινότητα των 12 θα αποτελέσει τον ισχυρό πόλο των μελλοντικών εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή ήπειρο.

Η ενδυνάμωση της εσωτερικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η προϋπόθεση για να καταστεί η ενωμένη Ευρώπη παράγοντας πολιτικής, οικονομικής και εμπορικής σταθερότητας στο κόσμο ολόκληρο. Μια ισχυρή δύναμη για την δημιουργία μιας δικαιότερης παγκόσμιας τάξης.

Μπροστά στην δεκαετία του '90 πρέπει να είμαστε έτοιμοι να ανταποκριθούμε στις πολιτικές και κοινωνικές προκλήσεις που είναι προσανατολισμένες στην δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης των κρατών και των λαών μας.

Z Η απάντηση της Ελλάδας με Γνώση - Σχέδιο - Προοπτική

31 Όλες αυτές οι προτάσεις προαναγγέλλουν μια νέα περίοδο σκληρότατων πολιτικών και οικονομικών διαπραγματεύσεων σε Κοινοτικό επίπεδο. Επίσης απαιτούν μια νέα προσπάθεια εσωτερικής προετοιμασίας και εκσυγχρονισμού της οικονομίας και της κοινωνίας μας. Για να μπορούμε να βαδίσουμε μαζί και ισότιμα με τα άλλα κράτη-μέλη, προς το κοινό ευρωπαϊκό μέλλον χρειάζεται σχέδιο, γνώση, θέληση και προοπτική, για την υπεράσπιση των συμφερόντων της χώρας μας.

Η δυναμική παρουσία και η θετική παρέμβαση της χώρας μας στους θεσμούς της Ευρώπης, αποτελεί εγγύηση για ένα σύγχρονο και προοδευτικό προσανατολισμό της Ελλάδας και θετική συμβολή για τη συνοχή της Ευρώπης. Θέλουμε μια σύγχρονη και ισχυρή Ελλάδα σε μια Ενωμένη και προοδευτική Ευρώπη.

Η χώρα μας βρίσκεται σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι.

Μπροστά μας έχουμε τις μεγάλες προκλήσεις και τις μεγάλες ευκαιρίες των υπερεθνικών θεσμών της κοινοτικής Ευρώπης και της Ενωμένης Ευρώπης.

Η συμμετοχή μας στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις διεθνείς κοσμογονικές εξελίξεις απαιτούν σχέδιο, προτεραιότητες και δημιουργική και συντεταγμένη πορεία.

Κατευθύνσεις – Προτεραιότητες για τη Νέα 10ετία

32 Η εγρήγορση και προσπάθεια της Ελλάδας είναι επιτακτική ανάγκη. Είναι όρος επιβίωσης. Είναι δική μας εσωτερική υπόθεση και υποχρέωση ως χώρα, ως κράτος και ως λαός, να προετοιμαστούμε έγκαιρα για να συμμετάσχουμε οικονομικά και εμπορικά σ' αυτή τη νέα πορεία.

Είναι αναγκαίο να επιτύχουμε καινούργιους και εντονότερους ρυθμούς αύξησης της παραγωγικότητας και επιτάχυνσης του εκσυγχρονισμού της εθνικής οικονομίας.

Για την Ελλάδα, οι βασικές προτεραιότητες στο πεδίο της οικονομικής πολιτικής είναι:

★ Η αποκατάσταση των μακροοικονομικών ισορροπιών με άμεση έμφαση στη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού.

★ Προώθηση διαρθρωτικών πολιτικών που θα επιτρέψουν την επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας στα πλαίσια δομικών αλλαγών σε όλους τους τομείς. Η αρμονική συνύπαρξη και αλληλο-υποστήριξη καθώς και η οριοθέτηση του Δημοσίου, του ιδιωτικού και του κοινωνικοποιημένου τομέα είναι μια **εγγύηση για την ανάπτυξη.**

★ Προώθηση επιλογών και θεσμών που θα συμβάλλουν στην κινητοποίηση όλων των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας.

★ Προώθηση επιλογών και θεσμών που θα εδραιώνουν την κοινωνική συναίνεση και θα την εντάσσουν οργανικά σ' ένα μακρόπνοο και δίκαιο κοινωνικό συμβόλαιο.

★ Διαμόρφωση στον Κοινοτικό χώρο, πολιτικών και κοινωνικών συμμαχιών που να οδηγούν σε μια κοινότητα που να καλύπτει τις ανάγκες και των ασθενέστερων οικονομιών στα πλαίσια της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

★ Η έμφαση στην **ισόρροπη ανάπτυξη**, που θα **ανακόψει** την υπερσυγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων και ιδίως υπηρεσιών στο Λεκανοπέδιο της Αττικής και θα δώσει νέα ώθηση και νέες προοπτικές σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.

★ Η ανάδειξη της δημόσιας διοίκησης σε σύγχρονο αποτελεσματικό και παραγωγικό μηχανισμό προσανατολισμένο στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας.

Κοινωνικό συμβόλαιο με προοπτική

33 Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα μας, έχουν σχέση με το παρόν και το μέλλον του έθνους και της κοινωνίας μας. Απαιτούν θετική και ριζική διέξοδο. Απαιτούν λύσεις με προοπτική.

Όλοι μας, ως έθνος, ως λαός, ως κοινωνία, ως πολίτες οφείλουμε να έχουμε αίσθηση αυτών που συμβαίνουν γύρω μας και αυτών που έρχονται. Οφείλουμε να έχουμε σωστή γραμμή πλεύσης για μια πανεθνική προσ-

πάθεια. Οφείλουμε να πιστέψουμε και να στηριχτούμε στις δικές μας δυνάμεις. Να μπορούμε σε μια τροχιά ανάτασης, δουλειάς και δημιουργίας.

Τονίζαμε και θα τονίζουμε, ότι έχει ιδιαίτερη σημασία, ποια πραγματικά συμφέροντα εκφράζει και ποιές κοινωνικές δυνάμεις αντιπροσωπεύει η κάθε κυβέρνηση με το πρόγραμμά της.

Θα ανοίγει τους δρόμους για μια σύγχρονη και προοδευτική λύση ή θα ετοιμάζει τη συντηρητική και την αναχρονιστική απάντηση; Ποια θα είναι η κοινωνική συναίνεση και με ποιες δεσμεύσεις;

Σήμερα όλοι κατανοούν και όλοι ξέρουν ότι, για την Ελλάδα ένα φιλόδοξο σχέδιο στραμμένο στο μέλλον είναι όρος επιβίωσης. Έχει όμως, τεράστια σημασία να καθοριστούν με σαφήνεια:

- ★ οι κατευθύνσεις και οι στόχοι του σχεδίου
- ★ το ποιος πληρώνει το κόστος και γιατί
- ★ το πώς, πότε και γιατί πρέπει να επιμερίζεται το όφελος
- ★ οι θεσμοί δημοκρατικού προγραμματισμού, συμμετοχής διαφάνειας και κοινωνικού ελέγχου, οι οποίοι μπορεί να ιεραρχήσουν και τις προτεραιότητες και τους ρυθμούς αυτού του σχεδίου.

34 Εμείς πιστεύουμε ότι χρειάζεται μια κυβέρνηση που με ολοκληρωμένο το πρόγραμμά της μπορεί να εμπνεύσει και να κινητοποιήσει όλες τις ζωντανές και δημιουργικές δυνάμεις της κοινωνίας μας. Μια κυβέρνηση που με το **ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ** της πρόγραμμα, μπορεί να διαμορφώσει συνθήκες πολιτικής σταθερότητας και διαλόγου, συνθήκες κοινωνικής συναίνεσης, συνεργασίας και συνειδητής εργασιακής ειρήνης.

Εμείς πιστεύαμε και πιστεύουμε σήμερα περισσότερο παρά ποτέ ότι η Ελλάδα χρειάζεται ένα ριζοσπαστικό πρόγραμμα που να μπορεί και πρέπει να διασφαλίσει ένα κοινωνικό συμβόλαιο ανάμεσα στις παραγωγικές τάξεις, ανάμεσα στους πολίτες. Όλοι συμφωνούν ότι χρειάζονται και απαιτούνται μεταρρυθμίσεις, εκσυγχρονισμοί, αλλαγές, μετασχηματισμοί. Πρέπει όμως να καθορίσουμε το περιεχόμενό τους, τη σχέση τους και την κλιμάκωσή τους.

Η πρόταση να σφυρηλατήσουμε ένα κοινωνικό συμβόλαιο με προοπτική που είναι όρος εκ των ουκ άνευ για μια δημιουργική πορεία, μπορεί και πρέπει να έχει ορισμένες γενικές κατευθύνσεις όπως:

Τη σταθεροποίηση και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Την ανάπτυξη και το δημοκρατικό εκσυγχρονισμό.

Τη φροντίδα για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής,

για την οικολογική ισορροπία.

Την ενίσχυση του κράτους πρόνοιας και την ολοκλήρωση της κοινωνικής αλληλεγγύης, την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

Τη δημιουργία κινήτρων, δυνατοτήτων και ευκαιριών και για την επιχειρηματική δράση και για νέες θέσεις απασχόλησης.

Τις σωστές ιεραρχήσεις για την εκπαίδευση, την έρευνα και τον πολιτισμό.

Την έμφαση στους νέους ορίζοντες για την Ισότητα των δύο φύλων και για τη νέα γενιά και

Την ολοκληρωμένη και θετική αντιμετώπιση του οξύτατου δημογραφικού προβλήματος της χώρας.

Η

Η πορεία και η προοπτική του ΠΑΣΟΚ

Η Πορεία μας 16 Χρόνια αγώνα – δημιουργίας

35 Έχουμε διαβεί για το τέλος της μεταπολιτευτικής περιόδου και διανύουμε την κρίσιμη δεκαετία προς το 2000. Για όλη αυτή την 16χρονη πορεία με όλες τις διακυμάνσεις και τα γεγονότα της αναγκαίο και χρήσιμο ο καθένας μας να έχει μια προσωπική γνώμη για το Κίνημά μας, μια συλλογική εκτίμηση. Για να έχουμε προοπτική είναι αναγκαίο να έχουμε μνήμη και αυτογνωσία.

Από το 1974 ως το 1990 συμπληρώσαμε 16 χρόνια ζωής, δημιουργικής δράσης και αναζήτησης. Συμπληρώσαμε 16 χρόνια μεστά από σημαντικές εξελίξεις και μεγάλες εκπλήξεις από θετικά αποτελέσματα, θριάμβους και νίκες, από προβλήματα, αδυναμίες και λάθη, από αλματώδη βήματα και κρίσεις, από αντιπαραθέσεις και δικαιώσεις.

36 Όλα αυτά τα χρόνια είχαμε έναν ανοιχτό ζωντανό και εποικοδομητικό διάλογο τόσο μέσα στο Κίνημα και ανάμεσα στα μέλη και τα στελέχη μας, όσο και το Κίνημά μας συνολικά με τους πολίτες. Έχουμε καταλήξει μέσα από την εμπειρία και τη θεωρία σε ένα δημοκρατικό αξίωμα, σε έναν απαράβατο κανόνα. Κανείς δεν μπορεί και δεν πρέπει να μονοπωλεί τη μοναδικότητα της αλήθειας και να επιβάλλει το δόγμα της δικής του αυθεντίας. Όλοι και όλα οφείλουν να κρίνονται, να δοκιμάζονται και να αξιολογούνται με νηφαλιότητα και αντικειμενικότητα χωρίς ιδιοτέλειες και φανατισμούς και δίχως εποχιακές σκοπιμότητες. Κανένας σκοπός έστω και ο πιο θεμιτός, καμιά φιλοδοξία έστω και η πιο ευγενική, δεν μπορεί να αγιάζει και τα όποια ανορθόδοξα.

Στην πολιτική, ιδεολογική και την κοινωνική αντιπαράθεση, η προσπάθεια για την κατάκτηση της εξουσίας τόσο για ένα κόμμα όσο και για έναν άνθρωπο, δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός και μοναδικό κίνητρο για τις επιλογές και τις πράξεις του. Η πολιτική στάση των ανθρώπων είναι αναγκαίο να εξοστρακίζει την αλλοτρίωση και την αλαζονεία της εξουσίας και την αυταρχική σκέψη και συμπεριφορά.

Η κριτική και η αυτοκριτική αποτίμηση που έχει γίνει από το Κίνημά μας τόσο για μια θετική και νικηφόρα πορεία όσο και για ορισμένες αρνητικές πτυχές της πολιτικής μας καθώς και για μια λαθεμένη στάση και συμπεριφορά ορισμένων στελεχών είναι μια ζωογόνος δύναμη. Μια δύναμη, που μας χειραφετεί, μας απελευθερώνει και μας θωρακίζει. Είναι μια δύναμη που διαμορφώνει τη μνήμη και τη συνείδηση, τη γνώση και την ευαισθησία μας, που είναι οι καλύτερες εγγυήσεις για την αξιοπιστία, τη συνοχή και το μέλλον του Κινήματος.

Η προοπτική μας: ΠΑΣΟΚ Ρεύμα πλειοψηφίας

37 Σίγουρα υπάρχουν διαφορετικές προτάσεις, δεσμεύσεις και προγράμματα ανάμεσα στις πολιτικές και τις κοινωνικές δυνάμεις για την πορεία του Έθνους και της Κοινωνίας μας.

Τα διλήμματα και οι αντιθέσεις κυριαρχούν και είναι παντού. Πρόοδος ή Συντήρηση. Κοινωνία Δικαιοσύνης και Αλληλεγγύης ή κοινωνία Αδικίας και Εκμετάλλευσης. Ανάπτυξη για τον άνθρωπο ή για το αλόγιστο κέρδος. Εθνική κυριαρχία και ανεξαρτησία ή εξαρτημένη δορυφορική τροχιά. Δημοκρατικός

εκσυγχρονισμός με ελευθερίες, δικαιώματα και κοινωνικό περιεχόμενο ή αυταρχικός εκσυγχρονισμός με καταστολή και περιθωριοποίηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων.

Αυτά τα διλήμματα δεν κρύβονται. Αυτές οι αντιθέσεις δεν σβήνουν ποτέ. Δίνουν νόημα, δυναμική και σημασία στο δίλημμα δημοκρατικός Σοσιαλισμός με σύγχρονο και ανθρώπινο πρόσωπο ή Νεοφιλελευθερισμός με αναχρονιστικές ιδέες και απάνθρωπο πρόγραμμα.

Γι' αυτό εμείς δίνουμε και θα δίνουμε με πειστικά επιχειρήματα με διάλογο και με θέσεις την πολύμορφη μάχη της ιδεολογικής επίθεσης και της πολιτικής αντιπαράθεσης με σεβασμό στην κοινωνική δυναμική, στο συλλογικό συμφέρον και στην αυτόνομη και δημιουργική στάση των πολιτών.

Η διαδρομή μας έχει αποδείξει ότι η αυτόνομη στρατηγική μας, η αυτόνομη πορεία μας και η εναλλακτική διαζευτική προγραμματική μας πρόταση, αποτελούν μια δικαιωμένη στρατηγική. Το ΠΑΣΟΚ αναδείχθηκε, γιγαντώθηκε και υπάρχει ως Κίνημα ενωμένο, δυνατό και σύγχρονο. Υπάρχει και θα υπάρχει ως ένα κίνημα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό με ευρωπαϊκό ορίζοντα.

38 Το 1974 είχαμε τη δύναμη, την αρετή και την τόλη να ιδρύσουμε το ΠΑΣΟΚ. Να ξεκινήσουμε από το μηδέν ένα μεγάλο Σοσιαλιστικό Κίνημα. Το ΠΑΣΟΚ, το 1990 μετά από μια πρωτόγνωρη και αγωνιστική πορεία 16 χρόνων, μετά από μια 8χρονη κυβερνητική θητεία και μετά από τρεις αλλεπάλληλες εκλογικές αναμετρήσεις, έχει ως αφετηρία του, την πίστη και την ελπίδα του 40% του ελληνικού λαού. Αυτό το ποσοστό αναδεικνύει το ΠΑΣΟΚ το μεγαλύτερο σοσιαλιστικό κίνημα στην Ευρώπη.

Οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες μας είναι μεγάλες για να μπορεί να εκφράσει το ΠΑΣΟΚ και πάλι ένα μεγάλο ρεύμα κοινωνικής και πολιτικής πλειοψηφίας. Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και η χρεοκοπία του νεοφιλελευθερισμού δημιουργεί ευρύτατο κοινωνικό, πολιτικό και ιδεολογικό χώρο. Σ' αυτό το χώρο το ΠΑΣΟΚ μπορεί να αναδειχθεί σε ρεύμα μεγάλης πλειοψηφίας.

Σήμερα το ΠΑΣΟΚ χρειάζεται μια θετική και τολμηρή υπέρβαση του παρελθόντος μας και όχι μια άρνηση της πορείας μας.

Μόνο η υπέρβαση σαν ώριμη και αναγεννητική πράξη, μπορεί να προετοιμάσει τη συνάντησή μας με το μέλλον, γιατί προϋποθέτει επανάσταση στη σκέψη, αξιοπιστία στις ιδέες και στη φυσιογνωμία μας, επαναθεμελίωση στη στρατηγική μας, ανανέωση στο πρόγραμμα και στο όραμά μας.

ΠΑΣΟΚ: Σύγχρονο δημοκρατικό σοσιαλιστικό κίνημα

39 Το ΠΑΣΟΚ ως ένα πατριωτικό, δημοκρατικό και σοσιαλιστικό κίνημα, οφείλει να είναι ανοιχτό στο λαό, ανοιχτό σ' όλους εκείνους τους πολίτες που θέλουν να δώσουν αγώνες δημιουργικούς για το σήμερα και το αύριο του τόπου μας.

Το ΠΑΣΟΚ κατοχυρώνει στις εσωκομματικές του λειτουργίες τη δημοκρατική διαδικασία και την ελευθερία στη διακίνηση των ιδεών και των πολιτικών προτάσεων, γιατί και αναφέρεται και διαμορφώνει μια κοινωνία ανοιχτή, ελεύθερη, δημοκρατική, μια κοινωνία πολιτών.

Θέλουμε το ΠΑΣΟΚ να είναι ένας θεσμός προγραμματικής ενότητας, ιδεολογικής συμφωνίας και ηθικής αλληλεγγύης.

Θέλουμε να είναι ένα Κίνημα γνώμης, ένα κίνημα δημοκρατικής πράξης και σοσιαλιστικής επαγγελίας, ανοιχτό στα σύγχρονα ρεύματα σκέψης και τις σύγχρονες αναζητήσεις.

Θέλουμε ένα Κίνημα να παράγει ιδέες, να επεξεργάζεται προγράμματα, να προτείνει πολιτικές επιλογές, να αναδεικνύει αξίες.

Θέλουμε ένα Κίνημα που τα μέλη του οφείλουν να έχουν αυτόνομη γνώμη και ελεύθερη σκέψη. Θέλουμε ένα Κίνημα ανοιχτό στην κοινωνία, αυτόνομο από το κράτος που να εμπνέει τους πολίτες, να ανανεώνεται και να αντέχει στο χρόνο.

Θέλουμε ένα Κίνημα που όλα τα μέλη του θα έχουν όλες τις δυνατότητες να δρουν, να συμμετέχουν, να κρίνουν, να προτείνουν, να αποφασίζουν. Θέλουμε ένα Κίνημα συμμετοχικό και αποκεντρωτικό δίχως γραφειοκρατικές και κρατιστικές αγκυλώσεις, δίχως πελατειακές σχέσεις.

40 Η δημοκρατία προϋποθέτει διάλογο, ο διάλογος προϋποθέτει θέσεις και αντιθέσεις, οι αντιθέσεις οφείλουν να οδηγούν μέσα σε συνθήκες ελευθερίας, στη σύνθεση των απόψεων και αυτή η σύνθεση κατοχυρώνει την ενότητα τη συλλογική θέληση και την προοπτική.

Πιστεύουμε ότι το ΠΑΣΟΚ σήμερα πρέπει να χωρήσει σε μια ριζική κριτική και οριοθέτηση των σχέσεων του με όλα εκείνα τα αρνητικά φαινόμενα που ενδημούν

στην ελληνική κοινωνία, στο πολιτικό μας σύστημα, στα πολιτιστικά μας πρότυπα, καθώς και στον πολιτικό λόγο όλων των κομμάτων. Τέτοια φαινόμενα είναι ο λαϊκισμός σε όλες του τις μορφές, ο ελιτισμός, ο κρατισμός και η συντεχνιακή λογική.

Σήμερα μετά από 16 χρόνια ζωής, χρειαζόμαστε μια εγερτήρια πρόκληση, μια νέα ώθηση για το ΠΑΣΟΚ μπροστά στο 2000. Από το 1974 έχουμε κάνει δημιουργικά άλματα, είμαστε ένα Κίνημα με ρίζες, με συνέχεια, με ανοιχτούς ορίζοντες.

Το ΠΑΣΟΚ είναι ένα μεγάλο δημοκρατικό, προοδευτικό Κίνημα με σοσιαλιστική προοπτική. Η δύναμή του πηγάζει από τον ίδιο το λαό.

Η ακτινοβολία των ιδεών του και η απήχηση των θέσεών του κρίνεται κάθε μέρα από τους πολίτες. Γι' αυτό κάθε φορά πρέπει να υπερασπιζόμαστε τη λαϊκότητα, την ιστορικότητα, την αναγκαιότητα και την προοπτική του ΠΑΣΟΚ στην Ελληνική Κοινωνία και στην Ευρώπη.

**ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΑΝΟΙΧΤΟ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ**

**ΕΝΟΤΗΤΑ
ΑΓΩΝΑΣ
ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
ΑΝΑΝΕΩΣΗ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ**

**ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ
ΕΝΩΜΕΝΟ - ΔΥΝΑΤΟ**